

PADDENSTOELEN IN ROOMAKKER (6)

Voor de zesde aflevering van deze reeks, bekijken we de **buikzwammen**.

De wetenschappelijke naam is **Gasteromyceten**.

IN ROOMAKKER TREFFEN WE IEDER JAAR 4 VERSCHILLENDE ORDES VAN BUIKZWAMMEN AAN.

- Stinkzwammen
- Nestzwammen
- Stuijzwammen en bovisten
- Aardsterren

foto's GROTE STINKZWAM ↓ ↑

In 6 afleveringen overloopt **Vera Declercq** paddenstoelen die te vinden zijn in het Provinciaal domein De Roomakker te Tielrode.
Zie ook www.abllo.be/klik

STINKZWAMMEN GROTE STINKZWAM (PHALLUS IMPUDICUS)

De wetenschappelijke naam - die velen onder jullie kennen uit het liedje van Jan De Wilde - laat weinig aan de verbeelding over. **Phallus impudicus** betekent immers 'onbeschaamde penis'.

De vorm van deze paddenstoel lijkt inderdaad heel sterk op het mannelijk geslachtsorgaan. Het verhaal gaat dat nonnetjes in de vorige eeuwen tijdens de herfst niet in het bos mochten om niet op slechte gedachten gebracht te worden bij het aanschouwen van deze zwammen.

De vruchtlichamen ontstaan uit een 'duivelsei' dat 5 tot 7 cm groot kan worden. Als een 'ei' rijp is, wordt het zichtbaar boven de strooisellaag.

Onder optimale omstandigheden barst het vlies open, de steel strekt zich en in ca. 12 uur ontwikkelt zich de zwam: een vruchtlichaam op een mazige steel, die 20 cm hoog kan worden.

De hoed is bedekt met een dikke, groenige, kleverige massa, waarin zich de sporen bevinden. Deze verspreiden de penetrante stank waaraan de zwam zijn naam dankt. Alle vliegen uit de buurt komen erop af, krielen over de hoed en zorgen zo voor de verspreiding van de sporen.

foto's INKTVISZWAM ↓↑

foto's KLEINE STINKZWAM ↑

KLEINE STINKZWAM (MUTINUS CANINUS)

Hoewel de naam 'hondenpenis' betekent, doet de geur van de zwam aan kattenuitwerpselen denken. Verspreiding van de sporen gebeurt, net zoals bij alle stinkzwammen, door vliegen.

De vruchtlichamen zijn 5 tot 10 cm hoog, niet dikker dan een vinger, wit of geelachtig tot oranje, de top is fel oranje tot roze, aanvankelijk bedekt met een olijfgroene sporenmassa.

INKTVISZWAM (ANTHURUS ARCHERI)

Met de 5-7 inktvisachtige koraalrode armen die met een zwarte, stinkende, slijmerige sporenmassa bedekt zijn en uit een beurs ontspringen, behoort de inktviszwam tot de makkelijkst herkenbare paddenstoelen in de natuur. Deze soort is in 1920 met Australische wol naar Europa gekomen. Vanuit Frankrijk heeft ze zich met succes verspreid en wordt nu dus ook bij ons en zelfs tot in Denemarken waargenomen. Deze exotische soort is niet invasief, dat betekent dat ze geen bedreiging vormt voor inheemse soorten.

foto's GEEL NESTZWAMMETJE ↑

foto's GEEL NESTZWAMMETJE ↑

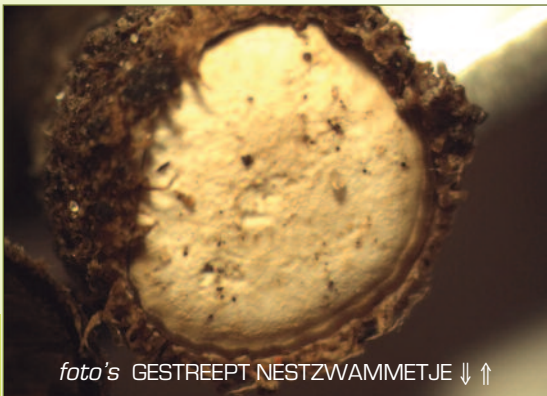

foto's Wortelende aardappelbovist ↑

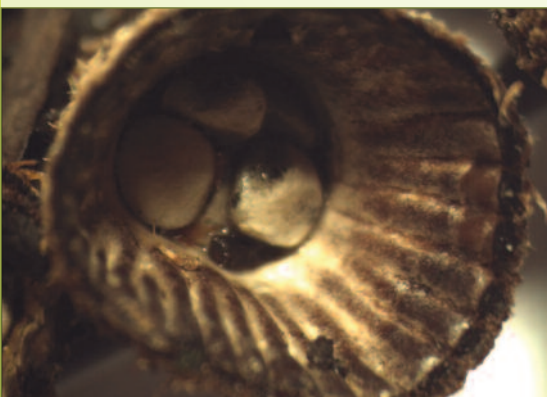
NESTZWAMMEN

Tot de leukste ervaringen van een beginnend paddenstoelenzoeker behoort het vinden van nestzwammetjes. Hoewel deze merkwaardig gevormde zwammetjes helemaal niet zeldzaam zijn, zijn er toch maar weinig mensen die ze kunnen vinden. Zoek op rottende plantenresten en op dood hout langs de kant van de paden.

De paddenstoeltjes bestaan uit bekertjes van 0,5 cm diameter die eerst volledig gesloten zijn door een vlies. In die omsloten holte worden de sporen

foto's GESTREEPT NESTZWAMMETJE ↓ ↑

gevormd. Bij rijping verdwijnt het vlies aan de bovenkant. In die bekertjes liggen tien tot twintig 'eitjes', 'peridiolen' genaamd, die aan een draadje vastzitten. De regen zorgt ervoor dat de peridiolen wegspringen en zo elk hun duizenden sporen kunnen verspreiden.

In Roomakker komen verschillende soorten nestzwammetjes voor.

GEEL NESTZWAMMETJE (CRUCIBULUM LAEVE)

De bekertjes zijn afgesloten met een geel deksel. Deze soort komt het meest voor.

GESTREEPT NESTZWAMMETJE (CYATHUS STRIATUS)

De buitenzijde van de bekertjes is ruig behaard. De binnenzijde is grijs en overlangs gestreept.

AARDAPPELBOVISTEN EN STUIFZWAMMEN

Het verschil tussen de bovist en de stuifzwam kun je voelen aan de veerkracht van de steel. Veert deze luchtig mee, dan is de zwam een stuifzwam.

foto's Plooivoetstuifzwam ↑

foto's Parelstuifzwam ↑

foto's AARDSTERREN ↓ ↑

foto's Peervormige stuifzwam ↑

Voelt de steel stug aan, is de zwam een bovist. Deze zwammen hebben vruchtlichamen waarvan de bovenzijde openscheurt waardoor de sporen door regendruppels of bij aanraking in wolkjes, met miljoenen tegelijk, naar buiten worden geblazen.

In Noord-Mexico gebruikten sjamanen het sporenpoeder van bepaalde stuifzwammen om vijanden ongezien te benaderen en ziek te maken. Ongewijfeld ging het hier om het opwekken van allergische reacties. Want het klopt dat heel veel mensen gevoelig zijn voor het sporenpoeder van stuifzwammen. Biologische oorlogsvoering avant la lettre...

In Duitsland werd sporenpoeder van bepaalde stuifzwammen gebruikt om hardnekkige zweren te genezen. Het zachte weefsel deed ook dienst als bloedstelpend middel.

In Zuid-Nederland en de Kempen werden stuifzwammen 'rookappeltjes' genoemd. Dit herinnert eraan dat de zwam door bijenhouders in brand werd gestoken om met de dikke rook de bijen te bedwelmen.

AARDSTERREN (GEASTRUM)

Aardsterren zijn buikzwammen met een bol in het centrum van een stervormig openspreidend vruchtlichaam. In Roomakker vond men op 3 plaatsen de gekraagde aardster (*Geastrum triplex*). Dit is ook de meest algemene soort aardster. Ze komt voor in loof- en naaldbossen, maar ook in duinen. In het beginstadium lijkt de aardster veel op een tulpenbol. De wand bestaat uit twee lagen, waarbij bij rijpheid de buitenste openbarst in slippen die de 'ster' vormen. Door het openbarsten van de schil komt er een bolletje te voorschijn. Bij rijpheid ontstaat er een centrale opening waardoor de sporen door de druk van regendruppels of aanraking verspreid worden.

Dat bolletje is aan de basis door een kraag omgeven, vandaar de naam.

Bronnen:

Alle foto's: © Vera Declercq

Boeken: Lijst op aanvraag

